

**SKLADNOST
PRAVNIH NORM IN
PRAVNIH AKTOV**

Pojem skladnosti – pravna pravilnost, ustavnost in zakonitost

Medsebojna skladnost pravnih norm in aktov, ki izvira iz njihove hierarhije, se kaže iz dveh plati:

- **vsebinska skladnost** (materialna skladnost):

po eni strani pomeni zahtevo, da vsebina nižje pravne norma ne more posegati v materijo, ki je pridržana urejanju višje pravne norme, prav tako pa ne more preseči okvira pooblastila za urejanje, ki ji ga daje višja pravna norma;

- **formalna skladnost** (zakonodajni postopek in postopek izdaje izvršilnih predpisov; postopek izdaje posamičnih norm):

po drugi strani pa se kaže tudi v zahtevi, da mora biti vsaka norma sprejeta v obliki in po postopku, ki je praviloma predpisan v višji pravni normi

Ustava Republike Slovenije v 153. členu postavlja tri zahteve:

- zahtevo po skladnosti vseh nižjih norm (zakonskih in podzakonskih) z ustavnimi normami;
- zahtevo po skladnosti zakonskih norm s:
 - splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z veljavnimi mednarodnimi pogodbami, ki jih ratificira Državni zbor;
- zahtevo po skladnosti podzakonskih norm z:
 - zakonskimi normami;
 - mednarodnimi pogodbami, ki sta jih ratificirala DZ in Vlada.
- zahtevo da posamične norme in dejanja državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil temeljijo na zakonu ali na zakonitem predpisu.

- **Pravna pravilnost:** pomeni skladnost vsake pravne norme (splošne in posamične), vsakega pravnega akta in vsakega delovanja s pravnim redom v celoti (**zakonitost v širšem smislu**).
- **Pojem ustavnosti:** je ožji od pravne pravilnosti in pomeni zahtevo po skladnosti vseh nižjih pravnih norm z ustavnimi normami.
- **Zakonitost v ožjem smislu:** pomeni skladnost **odvisnih** splošnih norm z **originarnimi** splošnimi normami ter skladnost **posamičnih** norm z **originarnimi in odvisnimi** splošnimi normami. Poleg tega zakonitost v ožjem smislu obsega tudi **zakonitost dejanj** (temeljiti morajo na zakonu in zakonitem predpisu).

Posledice neskladnosti pravnih norm

Posledice neskladnosti originarnih splošnih norm z začetnimi

Posledica neskladnosti originarnih (zakonskih) norm in aktov, v katerih so te vsebovane, z začetnimi (ustavnimi) normami, je **njihova neustavnost**. Skladnost oz. neskladnost zakonskih norm z ustavnimi ocenjuje Ustavno sodišče po postopku, ki je deloma določen že v Ustavi (členi 160 do 162), podrobneje pa je predpisan v Zakonu o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94).

Postopek se lahko začne na zahtevo predlagateljev.

Rezultat ugotovitve neskladnosti originarne norme z začetno je praviloma razveljavitev originarne norme, ki učinkuje od dneva objave odločbe o razveljavitvi v Uradnem listu, lahko pa, če tako odloči Ustavno sodišče šele po preteku določenega roka od dneva objave. Redkeje pa je rezultat ugotovljene neskladnosti samo ugotovitev neskladnosti (brez razveljavitve), s tem, da Ustavno sodišče zakonodajalcu določi rok za odpravo ugotovljene neskladnosti.

Posledice neskladnosti odvisnih splošnih norm

Posledice neskladnosti odvisnih splošnih norm in aktov (izvršilnih norm oz. podzakonskih aktov) z začetnimi ali originarnimi normami, je enaka kot v okviru prejšnjega naslova.

Razlika je le v tem, da v primeru ugotovljene neskladnosti lahko Ustavno sodišče odvisno splošno normo ne le razveljavi temveč tudi odpravi. Odprava za razliko od razveljavitve, ki učinkuje za naprej, učinkuje tudi za nazaj.

Posledice neskladnosti posamičnih upravnih norm in posamičnih dejanj

Ustavnosodna presoja: Za primere neskladnosti posamične upravne norme, vsebovane v posamičnem upravnem aktu, katere posledica ni le nezakonitost norme temveč je posledica neskladnosti tudi ta, da norma oziroma akt posega v kakšno od človekovih pravic in temeljnih svoboščin, je že v 160. členu Ustave predvidena možnost vložitve **USTAVNE PRITOŽBE**. Po navedenem členu Ustave in po določbah Zakona o Ustavnem sodišču (členi 50 do 60) lahko vsakdo, ki meni, da mu je s posamičnim aktom državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil kršena človekova pravica ali temeljna svoboščina, vloži ustavno pritožbo na Ustavno sodišče- ta se lahko praviloma šele potem, ko so izčrpana vsa druga pravna sredstva oz. vse druge oblike pravnega varstva in praviloma samo v 60-ih dneh od dneva, ko je vložnik ustavne pritožbe prejel akt, s katerim je bilo odločeno o njegovem zadnjem pravnem varstvu.

Če Ustavno sodišče ugotovi, da je z izpodbijanym posamičnym aktom oziroma v njem vsebovano posamično norme res bilo poseženo v človekovo pravico ali temeljno svoboščino ustavnega pritožnika, praviloma tak posamičen akt razveljavi ali odpravi in zadevo vrne organu, ki je pristojen za odločanje oziroma za izdajo razveljavljenega ali odpravljenega akta. Izjemoma, kadar je to nujno za odpravo posledic, ki so nastale na podlagi razveljavljenega ali odpravljenega posamičnega akta, ali če to terja narava prizadete človekove pravice ali temeljne svoboščine, pa lahko Ustavno sodišče odloči o sporni pravici samo.

Upravnosodna presoja: Vsak dokončen posamičen upravnoopravni akt (tisti zoper katerega ni ali ni več pritožbe) je podvržen oceni skladnosti z originarnimi normami (zakonitostí) v okviru upravnosodne presoje, ki poteka pred Upravnim sodiščem, v nekaterih primerih pa pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije. Postopek ocene te skladnosti se imenuje upravni spor, ureja pa ga Zakon o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 50/97).

- V upravnem sporu odloča sodišče o zakonitosti (= skladnosti z originarnimi normami) dokončnih posamičnih upravnih aktov in sicer tako o materialni kot tudi o formalni zakonitosti.
- Posledica ugotovljene nezakonitosti je odprava posamičnega akta in vrnitev celotne zadeve v ponovno odločanje pristojnemu upravnemu organu (spor o zakonitosti). Izjemoma, kadar so izpolnjeni za to predpisani pogoji samo odloči o vsebini (o meritumu) upravne stvari. V takšnem primeru njegova sodba v celoti nadomesti odpravljeni posamični upravni akt, zato govorimo o t.i. sporu polne jurisdikcije.
- Upravno sodišče pa je v primeru, ko ni zagotovljeno drugo sodno varstvo, pristojno tudi za odločanje o zakonitosti (= skladnosti z originarno normo) posamičnih dejanj (ravnanj ali opustitev ravnanj), s katerimi se posega v ustavne pravice posameznika.

Napake upravnih aktov

I. MATERIALNE NAPAKE

- Uporaba napačnega predpisa oz. uporaba izmišljenega predpisa
- Uporaba napačno interpretiranega predpisa
- Prekoračitev meje pooblastila (*excess du pouvoir*)
- Izvrtje pooblastila v smislu motiva (*detournment du pouvoir*)
- Nesmotrna uporaba prostega preudarka

II. PROCESNE NAPAKE

Ločimo tri vrste napak:

- a) napake v jurisdikciji (neupoštevanje pravil o pristojnosti)
- b) faktične oz. dejanske napake (nepopolno oz. zmotno ugotavljanje dejstev)
- c) procesne napake v ožjem smislu vse od neupoštevanja postopkovnih načel pa vse do storitve tzv. absolutno bistvenih napak; kakor tudi ostalih napak